

Léčba farmakorezistentních stavů v psychiatrii – 1. část: Farmakorezistentní schizofrenie

prof. MUDr. Eva Češková, CSc.

Psychiatrická klinika LF MU a FN Brno

Odd. psychiatrie FN Ostrava a LF Ostravské univerzity

Článek se soustředí na farmakoterapii farmakorezistentní schizofrenie. Nejprve je uvedena definice farmakorezistentní schizofrenie a způsoby vyloučení pseudorezistence. Detailněji jsou rozebrány možnosti léčby, tj. změna stávající léčby, augmentace a kombinace antipsychotik. Na závěr je krátce zmíněna perspektivní léčba.

Klíčová slova: farmakorezistentní schizofrenie, pseudorezistence, změna antipsychotika, klozapin, augmentace, kombinace antipsychotik, precizní psychiatrie.

Treatment of pharmacoresistant states in psychiatry – Part 1: Treatment-resistant schizophrenia

The paper is focused on pharmacotherapy of treatment-resistant schizophrenia and exclusion of pseudoresistance. The treatment options including switch, augmentation and combination of antipsychotics are described. Finally, perspective substances are briefly mentioned.

Key words: treatment-resistant schizophrenia, pseudoresistance, switch of antipsychotics, clozapine, augmentation, combination of antipsychotics, precision psychiatry.

Úvod

Závažné psychické poruchy (v literatuře označované SMI, severe mental illnesses) zahrnují schizofrenii, depresivní a bipolární poruchu. Jsou zatíženy vysokou mírou farmakorezistence, která se pohybuje v rozmezí 25 % u bipolární poruchy, do 34 % u poruch schizofrenního spektra (1). Postihují jedince všech věkových kategorií, významně narušují kvalitu života a jsou vysokou ekonomickou zátěží pro společnost. Jejich léčba není optimální, často jde u řady léčených o dlouhodobý proces pokus–omyl, než je nalezena správná léčba. Vývoj nových léků je v současné době velmi dlouhý a drahý proces. Již vzhledem k tomu se snažíme maximálně využít stávajících možností.

Definice farmakorezistentní schizofrenie

V české odborné literatuře se běžně hovoří o farmakorezistentní schizofrenii, v anglicky psané literatuře převažuje pojem „na léčbu rezis-

tentní schizofrenie“ (treatment-resistant schizophrenia, TRS), kterou v dalším textu používáme. Meltzer v r. 1997 ve své publikaci o léčbě TRS klozapinem označil za pacienty s TRS nemocné, u kterých přes adekvátní pokus přinejmenším dvěma klasickými neuroleptiky se vyskytují nadále mírné až závažné pozitivní příznaky, včetně dezorganizace, nebo negativní příznaky společně se špatným sociálním nebo pracovním fungováním po delší časové období (2). Kane 2019 uvádí přesnější definici, tj. neúspěch léčby 2 antipsychotiky (AP) v adekvátní dávce (≥ 600 mg chlorpromazinového ekvivalentu) po adekvátní dobu trvání (≥ 6 týdnů, s objektivním hodnocením adherence (3). Podobná definice je i v novějších mezinárodních doporučených postupech, navíc je dnes obecně akceptováno, že jedno z uvedených AP by mělo být AP 2. generace (AP2G). Měla by být zajištěna adherence, pokud je to nutné stanovením krevních hladin (4). V současnosti je již sledování hladin léku

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: Psychiatr. praxi. 2025;26(1):10-14

<https://10.36290/psy.2025.002>

Článek přijat redakcí: 19. 11. 2024

Článek přijat k tisku: 18. 12. 2024

prof. MUDr. Eva Češková, CSc.

eva.ceskova@email.com